

i Fortiden er flet, alle de Misbrug, der mulig have fundet Sted ved Omdelinger, skulle dermed autoriseres og legaliseres! En saadan Lovgiver strider tilvisse mod gode Regjeringsprinciper, og hvilket Chaos vil der ikke ogsaa tilveiebringes mellem disse Parceller: de gamle, fuldkomne fæstefri og de, der i Fremtiden udgaa af Omdelingen og have Fæsteforpligtelse paa sig. Det vilde blive en høist vanffelig Sag for den Administration, der skulde være Bærge over Loven, over Bøndestændens Vel i saa Henseende. Det var ogsaa med stor Uret, at den høitærede Landssthingsmand mente med Hensyn til dette Spørgsmaal at kunne støtte sig paa vor høitærede Justitsministers Anskuelse. Nei, han deler tilvisse i saa Henseende Anskuelse med afdøde Geheimeraad Disted, og hans Ord tillade i det Mindste ikke paa nogen Maade nogen anden Fortolkning end den: Naturligvis bør vi lade de nuværende Leiemaal udløbe; men saa indtræder Fæsteforpligtelsen og Fæstetvungen.

Den ærede Landssthingsmand for 9de Kreds (Estrup) bemærkede endnu mod den uheldige § 6, der maatte staa saa haardt til Ansvar, at det overhovedet var urigtigt at give Love paa det her omhandlede Omraade. Der burde paa samme herse fuldstændig Frihed. Det høie Landsting veed nu imidlertid, under hvilke Forhold vi ere komne til her at beskæftige os med Lovforslag som det foreliggende. Jeg tror, at jeg har fuldkommen Ret, naar jeg siger, at den politiske Situation ikke vilde tillade, at Landstinget viser Behandlingen af saadanne Lovforslag bort fra sig. Det andet Thing har jo nemlig gjentagne Gange udtalt Anslet at faae Landstingets Mening at høre, og vi skyldes da tilvisse at give et Svar. — Det var derhos tilvisse ogsaa meget urigtigt, naar den høitærede Landssthingsmand fremhævede, at man ikke skulde give Love under Indtryk af et enkelt Tilfælde; thi det er der slet ikke Spørgsmaal om her. Jeg skal ikke tale om, at det i selve Landstinget tidligere er blevet udtalt til Regjeringen, at Landstinget ikke blot ikke tænkte paa at lægge Hænderne i Skjødet og at undlade at have et vaagent Die med Godsforholdene og Fæstelovgivningen, men at det

endog maatte opfordre Regjeringen til at anstille en alvorlig Undersøgelse af disse Forhold og, hvis det derved viste sig, at der var Mangeler tilstede, da at komme til os med Lovforslag, hvorved Godseiernes Bestielse af disse Eiendomme reguleredes. Men det vil jo endvidere erindres, at det er blevet opdaget, at der er blevet begaaet Misbrug, og jeg tror da, at det var Regjeringens Pligt at forsøge at løde derpaa. Den høitærede Landssthingsmand sagde nu vel i saa Henseende: „Gaa til Domstolene“. Men det kunde man imidlertid heller ikke gjøre. Thi der eksisterede jo nu engang et Circulære af 28de December 1868, der ligefrem sagde, at de paagjældende Misbrug vare fuldstændige lovlige Handlinger. Der har saaledes ikke blot været Tale om et enkelt Tilfælde. Dette har kun været Anledningen, der aabnede Bliffet, og hvorved Kilden til Misbrugene opdagedes. Vi vide jo nu Alle, at Menneskene ikke ere saa gode, som de burde være, og der er tilvisse altsaa ogsaa en Mulighed for, at der er Godseiere, som heller ikke ere, som de burde være. Og det kunde derfor vel befrygtes, at man efter først at have faaet Diet op for denne Kilde til Misbrug, vilde lade den vedblive at flyde. Og hvad vilde saa Resultatet deraf blive? At de Fæstegaarde, der vare tilbage, eller dog en stor Del af dem, efterhaanden bleve saaledes aflagte, at de kun levede med Navnet af Gaarde og med Indhold af ikke mere end 1 Tønde Hartkorn. Muligheden deraf er i alt Fald tilstede, og saa er det tilvisse ikke til Domstolene, at man skal henvende sig for at faae denne Mulighed fjernet, men til Lovgivningsmagten. Til Administrationen vilde det være farligt at henvende sig. Thi det kom jo saa an paa, om det var en Administration som den fra 1861, eller som den fra 1868, om det var en, der hylde den gode gamle Theori eller den splinternye. — Men, kunde der end mulig i Rigtig høs Noget have været Tvivl om, hvorvidt det var rigtigt at beskæftige sig med et Lovforslag som det foreliggende, saa forekommer det mig dog, at det fra det Dieblit, at den ærede Landssthingsmand havde holdt sit interessante Foredrag forleden, maatte siges